

Ngaahi Uesia 'o e Kilí

'E ala hoko ha uesia ki he kilí 'i ho kongalotó. Ko e ongo feitu'u tu'u lavea ngofua lahi tahá ko ho vaha'a va'é (groin) mo ho muí (anus) he 'oku 'i ai 'a e ngaahi konga petepete 'i he kilí 'i he ongo tafa'aki ni. 'E 'ikai hoko 'eni ia 'i he taimi pē ko iá ka 'oku angamaheni'aki 'a 'ene toki 'asi mai 'i he lolotonga 'o e lele 'a e faito'ó pea 'oku toki fa'a kamata ke mole atu 'i ha uike 'e 2-4 meí he 'osi 'a e faito'ó;

fakalalahi ange 'ene lanu pingikií pe 'uli'uli ange

ongo'i mātu'u pe mano'ono'o, pea mamahi

hoko 'o veli pea veveli

mohomoho pe mafohifohi

'Oku 'ikai malava ke ta'ofi ha ngaahi uesia ia ki ho kilí, ka neongo iá 'oku 'i ai 'a e ngaahi me'a 'e lava ke ke fakahoko ke tokoni ke ke ongo'i fiemālie ange ai; Talaange ki ho'o tokotaha hulu huelo faito'ó (radiation therapist) pe neesí felāve'i mo ho'o founga tauhi angamaheni ki ho kilí. Te ne fakahā atu kapau 'e fiema'u ha fa'ahinga liliu ki ai.

'E malava ke ke kaukau 'i ha vai kaukau'anga (swimming) kapau 'oku 'IKAI ke mohomoho (blistered) pe mafohifohi ho kilí

'E malava ke ke fakatokanga'i 'oku fiemālie ange ke tui e vala 'oku hao ngatotoó

Haisiní mo e milimilí

- Kapau 'e fiema'u, 'e 'oatu 'e he'emaui kau neesí ha kilimi milimili (moisturiser) ke ke ngāue'aki 'i he lolotonga 'o e faito'ó kapau pē 'e toki kamata mamahi'ia ho kilí. Kaekehe, kapau 'oku 'i ai ha'o kilimi milimili ia 'a'au 'okú ke sai'ia ange ai, kātaki 'o ha'u mo ia ke fakahā ange ki he'emaui kau neesí
- Kātaki 'o talanoa mo ho'o timí 'a e feitu'u totonu 'i ho kongalotó ke ke vali ai 'eni
- Ngāue tu'o lahi 'aki 'a e kilimi milimilí 'i he 'aho kae 'oua na'á ke milimili kimu'a pea toki fakahoko ho faito'ó.
- Kātaki kae ta'ofi hono ngāue'aki kapau 'e taukovi ki ho kilí pe kapau 'e fakamohomoho pe mafohifohi ho kilí

Taftafai mo e kaukau'

Fakapapau'i 'oku 'ikai ke fu'u vela 'a e vai: taftafai 'i 'a e kilí 'aki ha ngaahi nāunau fakama'a 'okú ke fa'a ngāue anga maheni 'aki pea pōpooki ke mātu'u

Ngaahi me'a ke 'TA'OFI' meí he feitu'u 'oku faito'ó Kātaki 'o faka'ehi'ehi mei hono...

mili 'o e feitu'u ko iá

ngāue'aki 'o ha tepi fakapipiki 'oku pikipiki

telé

ngāue'aki 'o ha me'a fakapipiki (wax), kilimi pe hulu maama mālohi (lasers)

Fakatokanga'i ange – kuo pau pē na'e 'osi kole atu ke ke tele ki ho'ó 'apoinimeni CT, ka neongo iá 'oku 'ikai fiema'u ke ke tele lolotonga 'a e lele 'a ho faito'ó.

Tafa'aki ki he Faito'o Hulu Hueló Ngaahi Uesiá: Halanga Tangamimí (Prostate)

Radiation Therapy Side Effects:
Prostate

Vakai Fakalūkufuá

'Oku malava 'e he faito'o hulu hueló (radiation therapy) 'o uesia 'a e feitu'u 'oku fakahoko ai ho faito'ó, ka 'e lava ke kekekehe pē 'eni ki he tokotaha mahaki takitaha. 'Oku pau na'e 'osi talanoa mo koe 'a e Toketā Mataotao ki he Faito'o Hulu Huelo 'o e Kanisaá (Radiation Oncologist) fekau'aki mo e ngaahi uesia taimi nounou mo e taimi lōloá mo koe 'i he lolotonga 'o e founga ngāue ki hono ma'u 'o ho'o fakangofuá.

'Oku fakama'ala'ala atu 'i he tohi fakamatalá ni 'a e ngaahi uesia taimi nounou. Ko e ngaahi faka'ilonga ko 'eni 'o e uesiá 'e ala kamata ia lolotonga 'o ha pupunga faito'o hulu huelo pea 'e ala fakalalahi 'i ha uike 'e 1-2 hili ha 'osi 'a ha pupunga faito'o. Kā neongo 'eni, 'oku totonu ke nau malona hifo hili ha uike 'e 6 meí hao faito'o.

'E sio atu 'a e kau neesi ki he kanisaá kia koe 'i he 'aho hono 'uluaki pe ua 'o ho faito'ó ke mou toe talanoa ki ha'o ngaahi hoha'a pe ngaahi fehu'i lahi ange. 'E lava ke fokotu'utu'u ha ngaahi sivi lahi ange 'i he taimi ko 'eni.

Welcome Haere Mai | Respect Manaaki
Together Tūhono | Aim High Angamua

Ngaahi Uesia 'Oku Lahi Taha 'Enau Hokó

- Ongoi Tāvaivaia
- Fakahangatāmaki 'o e 'aofi 'o e ngākau ki he muí (proctitis) – ngaahi liliu ki he ngākau ki he muí
- Fakahangatāmaki 'o e tangamimí (cystitis) - ngaahi liliu ki he tangamimí
- Mamahi pea ake/fefulofulai
- Ngaahi uesia 'o e kilí
- 'Ikai mapule'i 'a e tu'uofi pe tu'umama'ó - hāhāmologia

'Oku mau 'i hení ke tokoni!

'E 'eke atu 'e ha tokotaha faito'o hulu huelo 'i he 'aho takitaha pe 'okú ke ongo'i fēfē. Kātaki 'o 'oua na'á ke momou ke fakahaa'i ha me'a 'okú ke hoha'a ki ai. Kapau 'okú ke a'usia 'a e ngaahi uesia ko 'eni kae 'ikai fakangatangata pē ki he lisi ni; 'e lava ke mau fakafehokotaki atu koe ki he'emaui kau neesi ki he kanisaá ke mou talanoa lahi ange ki ai.

Kimu'a pea toki kamata ho faito'ó, te ke 'osi ma'u atu 'a e fakamatala ki ho'o teuteu faka'aho ki ho'o tu'umama'ó mo e tu'uofi. 'Oku mahu'inga 'eni ki he tonu 'o ho faito'ó ka ke toe fakasi'isi'i foki mo e ngaahi uesia ko 'eni 'e ala hokó.

Ngaahi fakaiiki ki he fetu'utaki

Regional Blood and Cancer Service
Building 8, Level 4
ADHB

Telefoni: 09 307 4949

Tesi Talitali Kakaí ext 22631

Kau Neesi ext 22837

Acute Oncology ext 23826 (Mōnite-Falaite 8 pongipongi-4 efiafi)

Ongoi Tāvaivaia

'Oku lahi 'a e ngaahi me'a 'oku nau fakatupunga 'a e ongo'i hela'ia

- Ko e uesia 'e he faito'ó 'a e ngaahi sela (cell) angamaheni 'o e sinó
- Loto hoha'a fekau'aki mo ho'o puké
- Fononga faka'aho ki he faito'ó
- Ko hono fakapalanisi 'o e mo'ui/ngāuē 'i tu'a 'i ho faito'ó
- Ngaahi hoha'a fakapa'anga

Ngaahi Fokotu'ú:

- Fakapapau'i 'oku potupotu-tatau 'a e ngaahi me'atokoni 'okú ke ma'ú
- Inu ke lahi 'a e vai pe huhu'a inu
- Ma'u ha mālōlō mo ha fakamālohisi mo ma'ama'a pē (luelue)
- Ngāue'aki hono tokangaekina pē koé (self care)— ngaahi founa fakafo'ituitui ke tokoni atu ke ke fakafiemālie ai
- Tali 'a e tokoni me'i he ní'ihī kehē

Fakahangatāmaki 'o e 'aofi 'o e ngākau ki he muí (proctitis) – ngaahi liliu ki he ngākau ki he muí

'E lava ke fakatupu 'e he faito'o hulu hueló ha fefulai 'o e 'aofi 'o e ngākau muí 'o ala tupu ai 'a e ngaahi uesia ko 'eni:

- fakalele
- toe lahi ange 'a e toutou tu'umama'ó
- ongo'i fie tu'umama'ó fakavavevave
- langa / 'oho 'a e keté
- faka'ea
- tu'umama'o mai 'aki ha pe'e/huhu'a aape (mucous)
- Tu'u toto (si'isi'i ange 'a 'ene hokó)

Kātaki 'o fakahoko atu ki ho'o timi faito'ó kapau 'okú ke a'usia 'a e ngaahi uesiá ni.

Ko e hā te u lava 'o fakahoko?

- Ngaahi liliu ki he ma'u me'atokoni – fakasi'isi'i 'a e me'atokoni 'oku 'ikai lava 'e he keté 'o momosi. Kole ki he timi ke nau 'oatu ha fakamatala lahi ange fekau'aki mo 'eni
- Feinga ke ma'u ha me'atokoni si'isi'i 'i he ngaahi houa si'i kotoa pē
- Fakapapau'i 'okú ke inu ke lahi 'a e vai/huhu'a inu (tukukehe kapau 'oku 'i ai ha ngaahi fakangatangata ki he inu)
- Faito'o ki hono fakafepaki'i 'a e fakalelé
- Faito'o angamaheni ki he felāngaaki
- ngaahi faito'o ke ta'ofi 'a e 'oho 'a e keté (antispasmodics)

Fakahangatāmaki 'o e tangamimí (cystitis) – ngaahi liliu ki he tu'uofi

'E lava ke fakatupu 'e he faito'o hulu hueló ha fefulai 'a e 'aofi 'o e tangamimí 'o ala tupu ai 'a e ngaahi uesia ko 'eni:

- Tu'o lahi mo e fiema'u fakavavevave ke tu'uofi
- Mamahi / kalakala 'a e tu'uofi
- Langa kete
- Toto 'i he tu'uofi
- Mama 'a e tu'uofi (incontinence)

Kātaki 'o fakahoko atu ki ho'o timi faito'ó kapau 'okú ke a'usia 'a e ngaahi uesiá ni.

Ko e hā te u lava 'o fakahoko?

- Inu ke lahi 'a e vai pe huhu'a inu ke hu'i'aki 'a e tu'uofi pea ke fakasi'isi'i ai 'a 'ene mamahi (tukukehe kapau 'oku fakangatangata 'a e inu)
- Faka'ehi'ehi me'i he kava mālohī mo e kēfeinī (hangē ko e kofi)
- Ngaahi kofukofu efuefu (ural sachets) ke holoki hifo 'aki 'a e 'ēsiti 'i he tu'uofi
- 'E lava ke to'o 'e he'emaui kau neesi ha me'i tu'uofi (MSU) ke sivi ke ta'ofi ha fakahangatāmaki

Mamahi pea ake/fefulofulai

'E lava ke hoko ha ngaahi fefulai 'i he feitu'u 'oku fakahoko ai 'a e faito'ó te ne lava 'o fakatupu ha ta'efiemālie pe mamahi. Ma'u ha faito'o fakanonga ki he langá hangē ko e panatoló (paracetamol) 'i hano fiema'u. Talanoa mo ho'o timi faito'ó kapau 'oku 'ikai ke kei mapule'i 'a e langá.